

Bölüm 9

ACİL SERVİS VE BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNE PSİKİYATRİK ŞİKAYETLERLE BAŞVURAN HASTALARDA ÖYKÜ ALMA VE RUHSAL DURUM MUAYENESİNİN TEMEL İLKELERİ

Sinay ÖNEN¹

GİRİŞ

Psikiyatri dışındaki tıbbi disiplinlerde tanı ve tedavinin ana çatısını çeşitli fizik muayene yöntemleri, laboratuvar ve radyolojik incelemeler oluştururken; psikiyatrik uygulamaların temelinde hasta ile yapılan görüşme ve ruhsal durum muayenesi yer almaktadır. Psikiyatrik tanı hekim hasta görüşmesinde hastanın geçmiş özelliklerinin incelenmesi, hastanın iyi bir gözlemi ile birlikte sözel ve sözel olmayan ifadelerin yorumlanmasına dayanmaktadır (1). Hekim ve hastanın ilk karşılaştığı andan itibaren uygun bir etkileşimde bulunması hem hastaya doğru tanının konulabilmesi hem de tedavi motivasyonunun oluşması bakımından önemlidir. Gerek acil servisler gerekse birinci basamak sağlık hizmetleri psikiyatrik semptomlarla başvuran hastanın tanınarak gerekli yönlendirmelerin yapılabilmesi bakımından psikiyatrik tedavinin aslında ilk basamağı olarak düşünülmelidir. Bu nedenle acil servislerde ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hekimlerin psikiyatrik öykü alma ve görüşmenin temel ilkelerini bilmesi ve uygulaması önem arz etmektedir. Bu bölümde psikiyatrik yakınmalarla başvuran kişilerde anamnez ve ruhsal durum muayenesinde dikkat edilmesi gereken belli başlı özellikler özetlenmeye çalışılacaktır.

PSİKİYATRİK GÖRÜŞME

Psikiyatrik görüşme, hasta ve hastalıkla ilgili bilgi toplayarak hastayı tanımak ve anlamak, hastalığın tanısını koymak ve elde edilen bilgiler ışığında bir tedavi planı oluşturmak için yapılan bir işlemdir (1). Özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerinde bu görüşme tedaviden ziyade bazen sadece hastayı tedaviye ikna

¹ Doktor Öğretim Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği, sinayonen@hotmail.com

anksiyete bozukluklarında bazen de yoğun stres dönemlerinde görülür (2,3). Depersonalizasyon, kişinin kendisini gerçek dışı gibi algılamasıdır. Kişi sanki kendine dışarıdan bakıyormuş gibi algıladığını, aynada gördüğü kişinin sanki kendisi olmadığı şeklinde ifade edebilir. Hasta bedeninin bazı bölümlerini ya da tümünü değişmiş, büyümüş, küçülmüş ya da parçalanmış gibi hissedebilir. Organik bozukluklarda, şizofrenide, disosiyatif bozukluklarda görülebilir (3).

SONUÇ:

Son dönemlerde çalışmalar hem tanı hem de tedaviye yönelik genetik, nörokimyasal ve nörogörüntüleme yöntemleri üzerine yoğunlaşmış olsa da, psikiyatrik görüşme esnasında kurulan sağlıklı bir hekim-hasta ilişkisi, iyi bir anamnez ve ruhsal durum muayenesi halen tanıya götüren en önemli basamak olarak değerini korumaktadır. Hastanın dinlendiğini ve anlaşıldığını hissetmesi, hekime güvenmesi, mahremiyetinin korunacağına dair inancı doğru tanıya gitme ve tedavi aşamasında büyük öneme sahiptir. Acil servis ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde psikiyatrik yakınmalarla başvuran hastanın ilk görüşmesinde hastaya genel yaklaşım, psikiyatrik öykü alma ve ruhsal durum muayenesinde dikkate alınması gereken bazı özellikler bu yazıda özetlenmiştir. Her hekimin zaman içerisinde kendisine göre bir görüşme biçimi geliştireceği bilinmeli; hastayı tanıma ve anlamada temel kuralın her hastanın kendi özelinde değerlendirilmesi olduğu akılda tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Psikiyatrik değerlendirme, öykü alma, ruhsal durum muayenesi

KAYNAKLAR

1. Kırpınar, İ. (2013). Genç Psikiyatristin El Kitabı. İstanbul: Timaş Yayınları.
2. Altınbaş, K. (2019). Psikiyatride Anamnez, Muayene. Özkan Güler, Kürşat Altınbaş, Yavuz Selvi, Memeduha Aydın (Eds.), Ruh Sağlığı ve Hastalıkları içinde (s.5-18). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
3. Öztürk, M.O., Uluşahin N.A. (2016). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Bayt Yayın Hizmetleri.
4. Sadock, B.J., Sadock, V.A., Ruiz, P. (2016). Kaplan&Sadock Psikiyatri Davranış Bilimleri/Klinik Psikiyatri (Ali Bozkurt, Çev. Ed.). Ankara: Güneş Tıp kitabevleri.
5. Karşıdağ Ç, Aksoy UM, Yüksel G, et al. Yataklı tedavi hizmeti sunan psikiyatri kliniklerinde ek tanılar. Klinik Psikiyatri Dergisi, 2013; 16:47-52.
6. Kayıpmaz, S. (2016). Acil Serviste Psikiyatrik Hastaya Yaklaşım. Cemil Kavalcı, Seda Özkan (Eds.), Pratik Acil Tıp Cep Kitabı içinde (s.408-411). Ankara: Derman Tıbbi Yayıncılık.